

Vitenskapskomiteen for mat og miljø
Postboks 222 Skøyen
0213 OSLO

Trondheim, 20.11.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/12765

Saksbehandler:
Egil Postmyr

Vurdering av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold ved innførsel og utsetting av leppefisk og annen rensefisk

Miljødirektoratet viser til belastningsfullmakt for oppdrag til VKM på risikovurdering i 2018 og ber med dette VKM om å foreta en vurdering av miljørisiko ved import av leppefisk for bruk som rensefisk i oppdrettsnæringen

Bakgrunn

Grønngylt, berggylt og bergnebb er leppefiskarter som naturlig finnes langs norskekysten. Artene blir benyttet i lakseoppdrett for å bekjempe lakselus. De er hovedsak utbredt fra Middelhavet og Nord-Afrika til Trondheimsfjorden i Norge, selv om noen går så langt nord som til Lofoten.

Forskrift om fremmede organismer under naturmangfoldloven, som trådte i kraft 1.januar 2016, stiller krav om tillatelse ved innførsel og utsetting av leppefiskarter. Miljødirektoratet behandler søknader om import til Norge.

Som grunnlag for søknadsbehandlingen har Miljødirektoratet behov for en vitenskapelig vurdering av risikoen for uheldige følger for biologisk mangfold ved innførsel og utsetting av leppefiskarter til Norge.

Oppdrag

Miljødirektoratet ber VKM om å:

- 1) Identifisere arter som er relevant for import som rensefisk i akvakultur, og de relevante områdene (land) og kilde-populasjoner for disse.
- 2) Identifisere potensielle farer forbundet med import av artene, inkludert:
 - a) Genetiske endringer i lokale populasjoner
 - b) Spredning av arter utenfor naturlige leveområde
 - c) Forflytning av patogener og parasitter mellom områdene

- d) Andre økologiske effekter
- 3) Utrede konsekvensene av:
- a) Genetiske endringer i lokale populasjoner
 - b) Spredning av arter utenfor naturlige leveområde
 - c) Forflytning av patogener og parasitter mellom områdene
 - d) Andre økologiske effekter (identifisert under punkt 3d)
- 4) Utrede sannsynligheten for:
- a) Genetiske endringer i lokale populasjoner
 - b) Spredning av arter utenfor naturlige leveområde
 - c) Forflytning av patogener og parasitter mellom områdene
 - d) Andre økologiske effekter (identifisert under punkt 3d)
- 5) Karakterisere risikoen for:
- a) Genetiske endringer i lokale populasjoner
 - b) Spredning av arter utenfor naturlige leveområde
 - c) Forflytning av patogener og parasitter mellom områdene
 - d) Andre økologiske effekter (identifisert under punkt 3d)
- 6) Gi en oppsummering av informasjonen som trengs for å gi en kvalifisert vurdering av hvorvidt import kan ha en negativ påvirkning eller ikke.

Hvis det er spesielle tiltak eller begrensninger som vil kunne påvirke risikoen, må dette framgå av vurderingen.

Dersom innførsel av leppefiskarter kan ha effekter på økosystemtjenester skal dette oppgis i rapporten, men ikke inngå som en del av vurderingen av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold.

Juridisk bakgrunn:

Formålet med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1.

Etter forskriften § 6, kreves det tillatelse for innførsel av leppefisk, herunder artene bergnebb, grønngylt og berggylt. Disse artene er ikke omfattet verken av forbudet mot innførsel i § 5, eller av unntaket fra kravet om innførselstillatelse i § 2 eller § 7. Miljødirektoratet kan etter søknad, gi tillatelse til innførsel. Utsetting av rensefisk i akvakulturanlegg krever ikke tillatelse etter forskriften, jf. § 11 første ledd bokstav h.

Miljødirektoratet kan, etter søknad, gi tillatelse til innførsel av omsøkte organismer. Prinsippene i naturmangfoldloven (nml.) §§ 8 til 12 er lagt til grunn som retningslinjer i vurderingen, jf. nml. § 7. Andre viktige samfunnsinteresser skal også trekkes inn i vurderingen, jf. nml. § 14. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at innførselen eller utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 tredje ledd. Vurderingen av om det skal gis tillatelse etter forskriften, skal ikke omfatte hensyn til planters, dyrs og menneskers liv og helse som ivaretas av smittevernloven og matloven, jf. nml. § 32 tredje ledd. Miljødirektoratet skal vurdere og fastsette de vilkår som anses nødvendige for å hindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 fjerde ledd.

Betingelser:

Risikovurderingsrapporten skal skrives på engelsk med et norsk sammendrag. Publisering av rapporten gjøres i dialog med Miljødirektoratet. Vi viser for øvrig til samhandlingsavtalen mellom Miljødirektoratet og VKM.

Frist for levering av rapporten er 1. oktober 2019.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Kari Holden
seksjonsleder

Egil Postmyr
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kontaktpersoner i Miljødirektoratet:

Egil Postmyr, seniorrådgiver, Hav- og sedimentseksjonen

Bjarte Rambjør Heide, seksjonsleder, artseksjonen

Litteratur:

Blanco Gonzalez, E., Knutsen, H., & Jorde, P. E. 2016. *Habitat discontinuities separate genetically divergent populations of a rocky shore marine fish. PLoS ONE 11 (10): e0163052*

Skriftesvik, A.B., Glover, B. og Sandlund, N, 2018; *Råd/kunnskapsstøtte - Innførsel av leppefisk Danmark - Sverige*, Havforskningsinstituttet, 6 s

Jansson, E., Quintela, M., Dahle, G., Albretsen, J., Knutsen, H., André, C., Strand, Å., Mortensen, S., Taggart, J. B., Karlsbakk, E., Kvamme, B. O. & Glover, K. A. 2017. *Genetic analysis of goldsinny wrasse reveals evolutionary insights into population connectivity and potential evidence of inadvertent translocation via aquaculture. ICES Journal of Marine Science, doi: 10.1093/icesjms/fsx046*

Knutsen, H., Jorde, P. E., Blanco Gonzalez, E., Robalo, J., Albretsen, J., Almada, V. 2013. *Climate change and genetic structure of leading edge and rear end populations in a northward shifting marine fish species, the corkwing wrasse (Symphodus melops). PLoS ONE 8, e67492*

Skriftesvik, A.B., Glover, B og Sandlund, N, 2018; *Råd/kunnskapsstøtte - Innførsel av leppefisk*